

Atsinaujinančios energetikos aukcionai: ką turėtų žinoti rinkos dalyviai

Komisijos narys

Renatas Pocius

2019-06-27

- I. Komisijos veikla AEI sektoriuje
- II. AEI gamintojų aukcionai: modelis, procedūros, etapai
- III. Gaminančių vartotojų kainodara

I. Komisijos veikla AEI sektoriuje

- **Nustato naudojimosi elektros tinklais paslaugų kainą gaminantiems vartotojams;**
- **tvirtina didžiausiosios kainos ir atskaitinės kainos nustatymo metodiką;**
- **tvirtina didžiausiąją kainą ir atskaitinę kainą, kontroliuoja, kaip jos taikomos;**
- **rengia ir tvirtina skatinimo kvotų paskirstymo aukcionų nuostatus;**
- **skelbia ir organizuoja skatinimo kvotų paskirstymo aukcionus**

Kitos funkcijos:

- nustato elektros energijos, suvartojamos šilumos siurblių (turinčių į kompresorių patenkančios elektros energijos apskaitą) darbui, lengvatinius tarifus;
- tvirtina energetikos tinklų optimizavimo, plėtros ir rekonstravimo sąnaudas bei papildomas energetikos tinklų operatoriaus sąnaudas, susijusias su atsinaujinančių energijos išteklių naudojimo plėtra;
- derina šio įstatymo 14 straipsnio 7 dalyje nurodytą Pasinaudojimo elektros tinklais tvarkos aprašą;
- tvirtina ketinimų protokolo pavyzdinę formą
- nustato dujų iš atsinaujinančių energijos išteklių supirkimo į gamtinių dujų sistemą kainą;
- prižiūri ir kontroliuoja, kaip biodujų gamintojams suteikiama teisė prijungti savo įrenginius prie gamtinių dujų sistemos, kaip taikomos prijungimo įmokos ir biodujų supirkimo skaidrumą;

II. AEI gamintojų aukcionai: modelis, procedūros, etapai

Naujosios AEI gamintojų skatinimo schemos įgyvendinimas

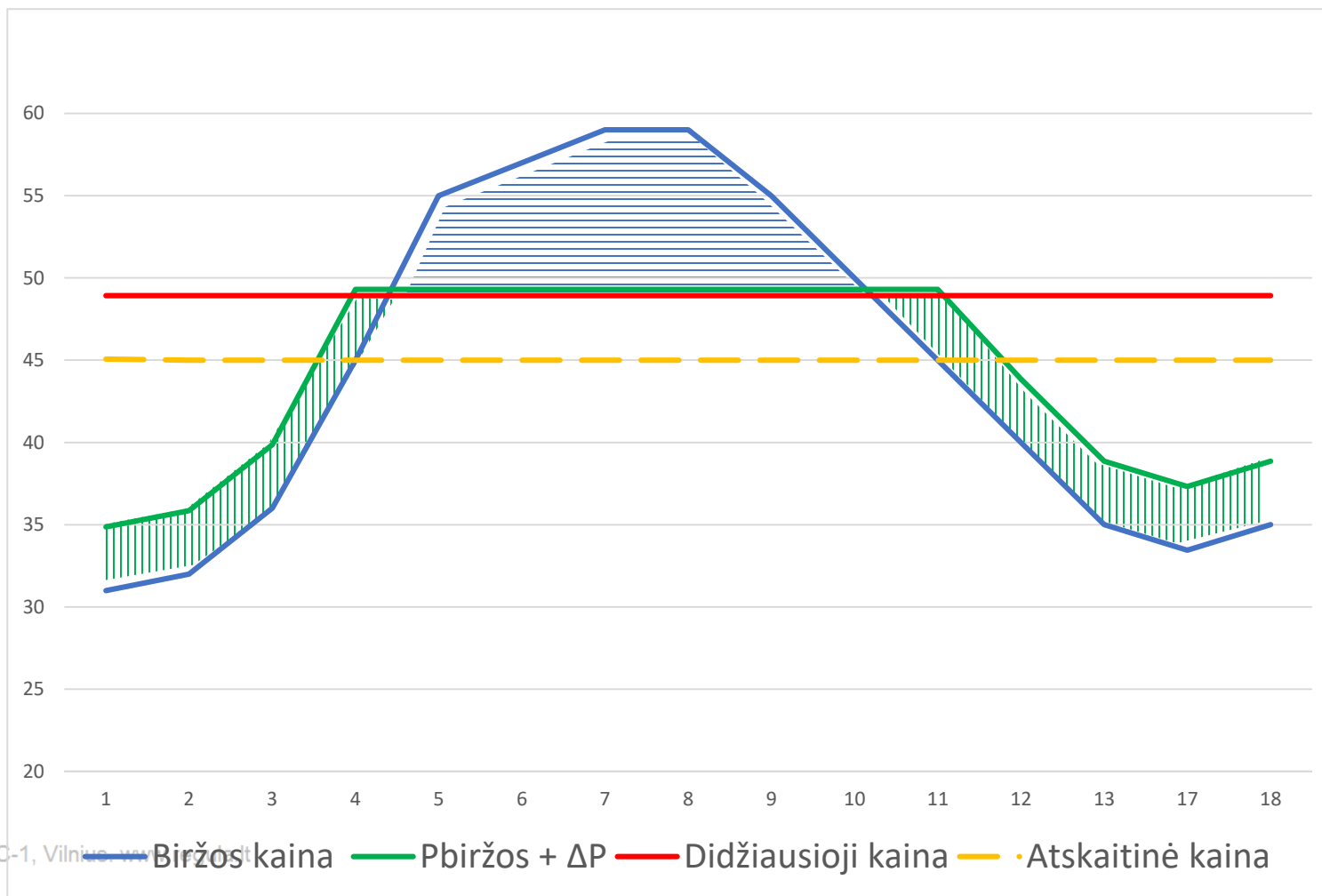
Didžiausiosios elektros energijos, pagamintos iš atsinaujinančių išteklių, kainos nustatymo metodika (2019 m. gegužės 20 d. nutarimas Nr. O3E-139)	
Prognozuojamos elektros energijos rinkos kainos ir atskaitinės kainos nustatymo metodika (2019 m. gegužės 24 d. nutarimas Nr. O3E-152)	
Elektros gamybos įrenginių prijungimo prie elektros tinklų ketinimų protokolo pavyzdinė forma (Valstybinės kainų ir energetikos kontrolės komisijos 2019 m. balandžio 26 d. nutarimo Nr. O3-131 redakcija)	
Didžiausioji kaina (48,93 Eur/MWh)	
Atskaitinė kaina (45,07 Eur/MWh)	
Kainos priedas (3,86 Eur/MWh)	
Litgrid Elektros energijos gamintojų pasinaudojimo elektros tinklais tvarkos aprašas (Komisijos 2019 m. birželio 12 d. nutarimas Nr. O3E-197)	
<u>Rengiami</u> Skatinimo kvotų paskirstymo aukcionų nuostatai, <u>Derinami</u> kitų operatorių Elektros energijos gamintojų pasinaudojimo elektros tinklais tvarkos aprašai	

Atnaujintas AEI aukciono modelis

- Technologiškai neutralus
- Kainos priedas mokamas prie biržos kainos
- Kainos priedo mokėjimas ribojamas Didžiausiąja kaina
- Kainos priedas = Didžiausioji kaina – Atskaitinė kaina

Aukciono laimėtojo premija

Didžiausioji kaina

- Didžiausioji kaina atitinka sąnaudų, patiriamų pagaminant 1 MWh, sampratą.
- Didžiausiosios kainos apskaičiavimo principas grindžiamas būsimų pinigų srautų įvertinimu grynąja dabartine verte, lygia nuliui. T. y. įvertinama, esant kokiai 1 MWh kainai per skatinamąjį laikotarpį (12 metų) atsipirks 12/25 investuotino kapitalo.

Didžiausioji kaina: įvesties duomenys

Pagal viešai prieinamus šaltinius pasirinkti:	Pagal Lietuvos faktinius duomenis įsivertinti:
Investuotiną kapitalą, €/MW	✓ Prijungimo sąnaudas, €/MW
Operacines ir išlaikymo sąnaudas (opex), €/MW	✓ Balansavimo sąnaudas, €/MW
Fizinį elektrinių eksploatavimo laikotarpį	✓ Įrenginio naudingumo koeficientą
	✓ Pagaminamą santykinį metinį kiekį, MWh/MW
	✓ Investicijų grąžą (WACC, 2019 m. 3.2%)

Didžiausiąją kainą nulemiantys svarbiausi parametrai (įvesties duomenys)

Didžiausią įtaką Didžiausiosios kainos dydžiui turi:

- ***Investuotinas kapitalas*** – kiek kainuoja nupirkti įrangą ir įrengti elektrinę. ***Lietuvoje skaičiavimams naudoti dydžiai:***

Vėjo elektrinė: 1380 Eur/kW; saulės elektrinė: 822 Eur/kW.

- ***Naudingumo koeficientas:*** kiek MWh pagaminama iš 1 MW (MWh/MW).
- Lietuvoje 3 metų vidurkis: vėjo 26,6%, saulės – 11,2%.
- 2019 m. patvirtinta Didžiausioji kaina = **48,93** eur/MWh

Atskaitinė kaina ir kainos priedas

- Atskaitinės kainos dydis atspindi ilgalaikį valandinį svertinį biržos kainos vidurkį.
- Papildomai įvertinami apsidraudimo instrumentai ir kainų kitimo prognozė.
- 2019 m. patvirtinta Atskaitinė kaina = **45,07** eur/MWh.
- Kainos priedas = $48,93 - 45,07 = 3,86$ (Eur/MWh)

Skatinimo kvotos

- AIEĮ 13 str. numatyta, kad iki 2025 metų pagamintas metinis elektros energijos iš atsinaujinančių išteklių kiekis turi sudaryti ne mažiau kaip 5 TWh.
- 2019 m. aukcione skirta išdalinti 0,3 TWh metinio gamybos kiekio (tai sudarytų apie 110-130 MW).
- Ateinančių metų aukcionų kvotos bus nustatomos Vyriausybės tvirtinamame tvarkaraštyje.

Sąlygos dalyvauti aukcione

- **Visiems lygios starto sąlygos, t. y. būsimi dalyviai neturi:**
 - leidimo plėtoti elektros energijos gamybos pajėgumų (tie, kas turėjo, turi atsisakyti),
 - prijungimo sąlygų, kuriomis rezervuojama elektros tinklų galia ir pralaidumai,
 - su elektros tinklų operatoriumi suderinto techninio projekto ir
 - elektrinės prijungimo prie elektros tinklų paslaugų sutarties.
- **Balansavimo atsakomybę prisiima gamintojai (išskyrus <500 kW).**
- **Dalyviai pateikia prievolių įvykdymo užtikrinimą.**
- **Dalyvis pasirašo ketinimų protokolą.**
- **Dalyvis neturi mokestinių ir Sodros skolų.**
- **Dalyvis neturi galiojančio teistumo.**
- **Dalyvis nėra pasinaudojęs ES parama.**

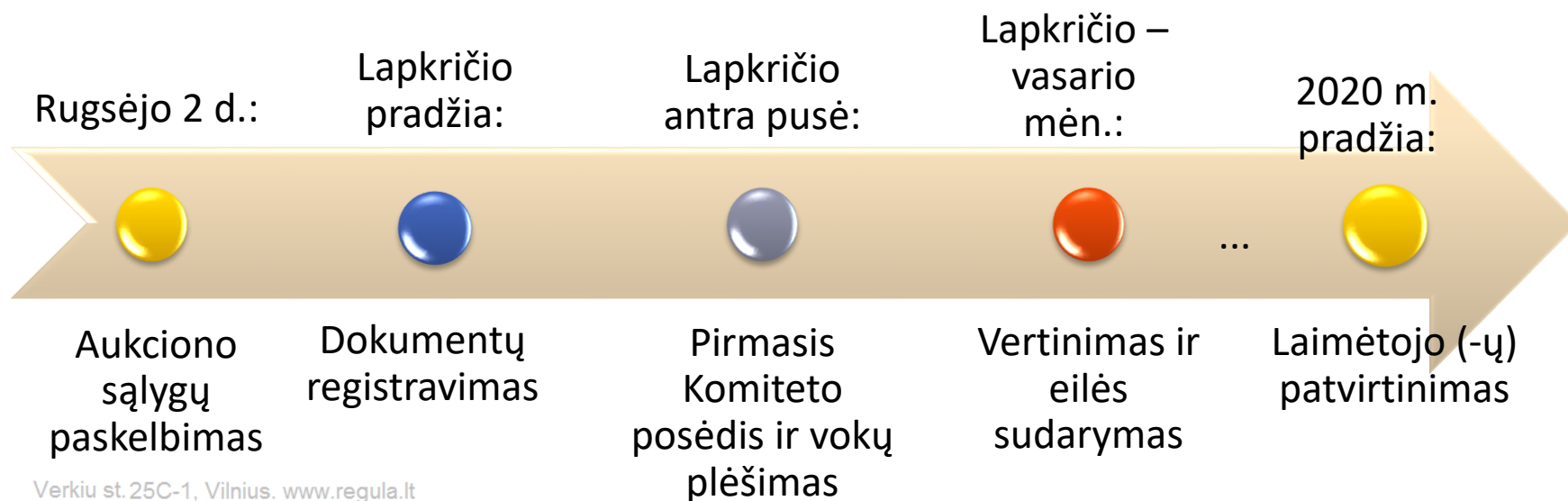
Tinklų pralaidumo rezervavimas

- Ketinantiems dalyvauti aukcione asmenims elektros tinklų operatorius rezervuoja tinklo pralaidumus:
 - ✓ Rezervuoja atitinkamam aukcionui nuo pirmojo asmens, ketinančio dalyvauti aukcione, ketinimų protokolo pasirašymo su elektros tinklų operatoriumi dienos.
 - ✓ Rezervuojama kiekvienam ketinančiam dalyvauti aukcione pagal jo poreikį.

Aukciono terminai

- Informacija apie aukcioną turi būti paskelbta š. m. rugsėjo 2 dieną;
- ✓ Aukciono dokumentų registravimo tvarka;
- ✓ Skatinimo kvotos taikymo terminas;
- ✓ Didžiausioji, Atskaitinė kainos ir kainos priedas (kainos jau yra paskelbtos);
- ✓ Kita svarbi informacija.

Aukciono preliminarai pradžia – lapkričio antra pusė.

Aukciono etapai

1

- Sudarytas Komitetas atplėšia dokumentų vokus ir patikrina pateiktus dokumentus.

1.2

- Reikalavimus atitinkantys dalyviai traukiami į sąrašą, kurį tvirtina Komisija.

3

- Plėšiami pasiūlymų vokai, sudaroma potencialių laimėtojų eilė pagal pasiūlytą mažiausią kainos priedą.

4

- Nustatomi aukciono laimėtojai (svarstomas dviejų ratų aukcionas).

Aukciono laimėtojo įsipareigojimai

- Aukciono laimėtojas privalo pagaminti ne mažiau kaip 80 proc. aukcione laimėto metinio gamybos kiekio.
- VIAP lėšų administratorius įvertina per 3 metus faktiškai pagamintą ir į elektros tinklus patiektą elektros energijos kiekį.
- Už nepagamintą įsipareigotą kiekį gamintojas sumoka AIEĮ nustatytą lėšų sumą.
- Už viršytą kiekį parama nemokama.

III. Gaminantiems vartotojams (GV) taikomos kainos

GV naudojimosi elektros tinklais kainų nustatymas

Kapitalo, operaciniai ir tinklų kaštai nustatomi proporcingai atsižvelgiant į GV atgautą kiekį ir STO priskirtus kaštus.

Naudojimosi elektros tinklais paslaugų kaina

Kapitalo kaštai	Operaciniai kaštai	Kaštai elektros energijai, sunaudotai technologiniuose įrenginiuose ir savosioms reikmėms, įsigyti	Kiti kaštai, susiję su paslaugų teikimu (perdavimas + sisteminės + kiti STO įrodyti kaštai)	STO nauda (GV patiektas, bet per 1 m. nesunaudotas kiekis* (rinkos kaina + perd. kint.)	Atgautas kiekis/ Elektrinių įrengtoji galia
-----------------	--------------------	--	--	---	--

Kainų taikymas GV

(1)

Patiekė į tinklą
100 kWh

Suvartojo iš
tinklo 150 kWh

Už 50 kWh
moka vartotojo
tarifu

Už 100 kWh moka VKEKK nustatytą
naudojimosi elektros tinklais kainą

(2)

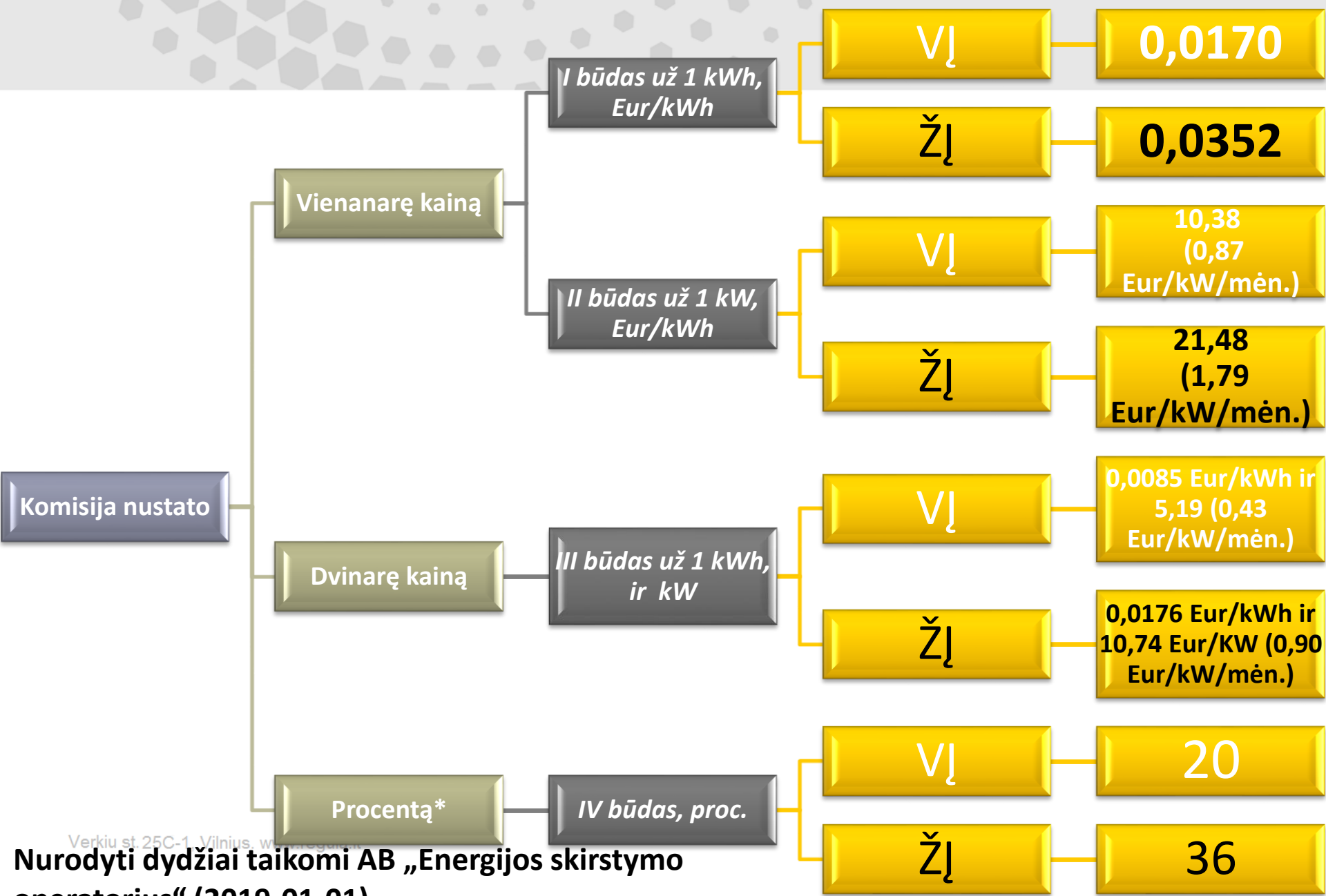
50 kWh nauda mažina GV
pasinaudojimo skirstymo
tinklu kainą

Patiekė į tinklą
150 kWh

Suvartojo iš tinklo
100 kWh

Už 100 kWh moka VKEKK nustatytą naudojimosi
elektros tinklais kainą

už 50 kWh
gamintojui
nemokama

AČIŲ UŽ DĖMESĮ!